

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра туризму і готельно-ресторанного сервісу

ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Ю.О. Лянной

» квітня

2025р.

**ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

з курсу
ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Мова навчання: українська

Розробник: **Троян Марія Юрївна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного сервісу.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри туризму і готельно-ресторанного сервісу
Протокол № 10 від «29» квітня 2025 р.

Завідувач кафедри туризму
і готельно-ресторанного сервісу,
кандидат педагогічних наук, доцент

Ірина ЗІГУНОВА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Денна форма навчання
Загальна кількість годин – 30	Лекції
	14 год.
	Практичні, семінарські
	16 год.
	Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Організація туристичного підприємства» полягає не лише у засвоєнні слухачами теоретичних основ економіки, організації та економічної діяльності суб'єктів ринку туристичного бізнесу, а й у сприйнятті ними об'єкта туристичного господарства як основоположного в сфері туризму України, яка набуває все більшого значення в економічному житті країни. Практичне застосування набутих теоретичних знань допоможе слухачам оволодіти навичками організації роботи туристичного бізнесу, розуміти його принципи та процеси, а також управляти його успішною економічною діяльністю на ринку послуг.

Курс «Організація туристичного підприємства» передбачає вирішення наступних завдань:

- розвиток у слухачів інтересу до підприємницької та управлінської діяльності на ринку закладів туристичної інфраструктури;
- формування у слухачів необхідних знань та навичок для організаційно-правового створення туристичного підприємства;
- набуття у слухачів знань про оподаткування туристичних підприємств в Україні та навичок ефективного обрання податкового плану підприємства;
- формування знань про продуктові лінійки та продуктологію туристичного підприємства та уміння ціноутворення продуктів туристичного підприємства;
- стимулювання формування у слухачів власної позиції, власного бізнес світогляду з урахуванням закордонного досвіду й специфіки підприємницьких традицій України;
- формування у слухачів уявлення про стан, основні тенденції та закономірності розвитку туристичного підприємства на міжнародному ринку з врахуванням міжнародних тенденцій та процесів Євроінтеграції України.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у слухачів таких компетентностей:

1) інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації..

2) загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.
- ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.
- ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК7. Здатність виявляти та вирішувати проблеми.

2) спеціальні компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.
- СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.
- СК3. Здатність до управління туристичним процесом у публічному секторі, в туристичній дестинації, на туристичних підприємствах різних ієрархічних рівнів.
- СК4. Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.
- СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.
- СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.
- СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльність суб'єктів туристичного ринку.

2. Програма курсу

2.1. Зміст курсу

Тема 1. Туристичне підприємство як головний суб'єкт туристичного бізнесу

Сутність та умови підприємницької діяльності. Особливості організації підприємницької діяльності в сфері туризму. Державне регулювання та підтримка підприємницької діяльності. Капітал, земля, трудові ресурси та підприємницькі здібності як ресурси підприємства. Характеристика підприємств.

Поняття про підприємство та основи його організації. Класифікація підприємств. Класифікація туристичних підприємств. Об'єднання підприємств. Місія та мета діяльності підприємства. Споживачі й виробники туристичних послуг.

Сучасні тенденції розвитку туристичного бізнесу. Міжнародні та національні показники розвитку туристичного бізнесу. Поняття про Систему національних рахунків (СНР), мета створення і використання. Статистика туризму, показники розвитку міжнародного туризму. Сучасний стан індустрії туризму в Україні.

Передумови становлення і розвитку економіки туризму. Сучасні тенденції розвитку туристичної галузі. Сучасний стан туризму і готельно-ресторанного бізнесу в Україні.

Тема 2. Організаційно-правові основи створення туристського підприємства

Рішення засновників або уповноваженого ними органу про створення юридичної особи. Статут. Статутний капітал. Органи управління юридичної особи. Організаційно-правова форма для новоствореної юридичної особи. Спрощена та загальна системи оподаткування.

Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Реєстрація суб'єктів підприємництва в ЄДР. Документи для проведення державної реєстрації. Реєстрація в державній фіскальній службі та соціальних фондах. Печатка та відкриття банківського рахунку підприємства. Вартість послуг з реєстрації бізнесу. Банкрутство. Санація. Припинення діяльності юридичної особи.

Тема 3. Особливості кадрової політики туристичного підприємства

Трудові фактори. Персонал підприємства та його характеристика. Кадрова політика. Основні етапи формування кадрової політики на туристичному підприємстві.

Розвиток персоналу. Організаційна культура. Сутність та показники продуктивності праці. Чинники і резерви зростання продуктивності праці.

Заробітна плата як економічна категорія. Форми та системи оплати праці. Моделі оплати праці. Ринок і формування ціни праці. Менеджмент персоналу готелів і ресторанів. Кадрова служба готельного комплексу. Вимоги до менеджера. HR-служба. Планування персоналу. Підбір персоналу.

Тема 4. Оподаткування туристичних підприємств в Україні

Податкове законодавство: структура та принципи. Податки і збори: визначення, класифікація, функції. Податкова пільга, спеціальний податковий режим, платники, об'єкт і база оподаткування.

Органи контролю та органи стягнення податків, податкова звітність. Основні бюджетоутворювальні податки. Системи оподаткування діяльності підприємств. Практичні аспекти сплати податків і зборів в Україні.

Господарський кодекс України. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». Перелік документів для реєстрації ФОП. Онлайн реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності. Припинення діяльності ФОП.

Тема 5. Основи продуктології та ціноутворення продуктів туристичного підприємства

Туристичний продукт. Види турпродукту. Управління асортиментною політикою. Туристичний продукт – дохід. Туристичне споживання. Управління представленням підприємства

в інтернет мережі.

Види цін. Політика ціноутворення на підприємстві. Собівартість товару. Бажаний прибуток. Трендовість і сезонність продукту і ціна. Диверсифікація цін. Ціноутворення з урахуванням цінності товару. Стратегія ціноутворення.

Реалізація цінової політики на підприємстві. Методи ціноутворення на підприємстві. Головні стратегії ціноутворення. Стратегія низьких цін. Стратегія високої вартості. Стратегія середніх цін. Знижки. Незмінна вартість. Стратегія неокруглених цін.

Механізм ціноутворення в міжнародному туризмі. Фактори формування ціни на туристичні послуги. Політика цін на туристичні послуги. Структура ціни на туристичний продукт. Доходи і витрати в туристичній діяльності. Методи ціноутворення в туристичних фірмах.

Тема 6. Комунікації туристичного підприємства

Комунікаційна система туристичного підприємства. Комунікації в маркетингу, види і форми комунікацій. Комплекс просування.

Основи брендингу. Брендинг туристичного бізнесу. PR. Спонсорство. Direct marketing. Програми лояльності. Презентація продуктів. Паблісіті. Стимулювання продажів.

Сучасні інструменти маркетингових комунікацій.

Розробка сайту та упаковка соцмереж. Дизайн, назва, лого, кольори. Воронка продажів. Трафік, інтерес, конверт, середній чек. Канали маркетингу. Реклама. Інтернет-реклама. Контент маркетинг, Content SEO, SMM, Google Adwords.

Техніки ефективних продажів, технології скриптування для туристичної галузі, техніки ефективних перемовин, техніки партнерства в просуванні туристичного продукту. Технологія просування і стимулювання продажів туристичних продуктів.

Тема 7. Особливості розвитку туристичного підприємства на міжнародному ринку

Огляд туристичної політики ЄС. Економічний вплив сектору туризму і подорожей. Політика ЄС спрямована на розвиток туризму, основні документи та програми.

Інтерналізація малих та середніх туристських підприємств. Інтернаціоналізація як ключова стратегія виживання туристичних підприємств. Міжнародний маркетинговий план, його переваги, особливості, зміст.

Особливості транснаціонального ділового співробітництва туристичних підприємств. Форми інтерналізації, автономна інтерналізація, транснаціональні туристичні проекти. Переваги та недоліки інтерналізації. Етапи процесу транснаціонального ділового співробітництва.

Особливості вибору міжнародного ринку. Стратегії вибору міжнародних ринків. Критерії вибору міжнародного ринку. Органи з інформацією для аналізу вибору ринку.

Поведінка туристичного підприємства при зустрічі з потенційними клієнтами. Особливості деяких туристських міжнародних ринків.

Особливості ведення туристичного бізнесу в країнах Європейського Союзу. Використання заходів 2.0 в рамках ведення туристичного бізнесу в країнах ЄС, використання PR або зв'язків з громадськістю для ведення туристичного бізнесу та особливості обслуговування клієнтів у Європі.

Назви розділів і тем	Кількість годин		
	Усього	у тому числі	
		Лекції	Практ.
1	2	3	4
ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ТА ЙОГО ВПЛИВ			
Тема 1. Туристичне підприємство як головний суб'єкт туристичного бізнесу	4	2	2
Тема 2. Організаційно-правові основи створення туристського підприємства	4	2	2
Тема 3. Особливості кадрової політики туристичного підприємства	4	2	2
Тема 4. Оподаткування туристичних підприємств в Україні	4	2	2
Тема 5. Основи продуктології та ціноутворення продуктів туристичного підприємства	6	2	4
Тема 6. Комунікації туристичного підприємства	4	2	2
Тема 7. Особливості розвитку туристичного підприємства на міжнародному ринку	4	2	2
Усього годин	30	14	16

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с
2. Левицька І.В., Басюк Д.І., Климчук А.О., Тарасюк Г.М., Москвічова О.С. Економіка туризму: навч. посіб. Житомир, 2020. 488 с
3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. О.І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
4. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми : Університетська книга, 2019. – 864 с
5. Мальська М. П., Рутинський М. Й., Білоус С. В., Мандюк Н. Л. Економіка туризму: теорія та практика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. — 539 с.
6. Посохов І. М., Дюжев В. Г., Сусліков С. В., Тимофєєва К. О. Економіка підприємства: навч. посіб. Харків: НТУ «ХП», 2016. 380 с. [Posokhov Ekonomika pidpryiemstva 2016.pdf \(kpi.kharkov.ua\)](http://Posokhov_Ekonomika_pidpryiemstva_2016.pdf(kpi.kharkov.ua))
7. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2011. 432 с.
8. Холловей Дж. К. Туристический бизнес / Дж. К. Холловей, Н. Тейлор ; пер. с англ. – Киев : Знание, 2007. 798 с.
9. Tourism and Hospitality Management / ed. Lucius Walker. New York: Larsen & Keller Education, 2017, 331 p.
10. Start your own business 2010: how to plan, fund and run a successful business (startups) / ed. by Ian Whiteling. Richmond : Crimson Publishing, 2010. 301 p. URL: <https://epdf.tips/start-your-own-business-2010-how-to-plan-fund-and-run-a-successful-business-star.html> (date of access: 09.06.2022).
11. Lee-Ross, Darren & Lashley, Conrad. (2008). Entrepreneurship and Small Business Management in the Hospitality Industry. Entrepreneurship and Small Business Management in the Hospitality Industry. 1-294. 10.4324/9780080942247.

Допоміжна література:

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: Ціноутворення, конкуренція, державне регулювання : навч. посіб. К. : Знання України, 2002. 358 с.
2. Донець Л. І., Романенко Н. Г. Основи підприємництва : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 320 с.

3. Drucker, P. (2014). *Innovation and Entrepreneurship* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315747453>
4. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський та ін. Х. : ХНАМГ, 2008. – 541 с.
5. Господарський кодекс України : Закон України від 31.03.2023 р. № 436-IV : станом на 31 бер. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 09.06.2023).
6. Про захист прав споживачів : Закон України від 19.11.2022 р. № 1023-XII : станом на 31 вер. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 09.06.2023).
7. Про туризм: Закон України від 01.04.2023 р. № 324/95-BP : станом на 01 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.04.2023).
8. Про підприємництво: Закон України від 11.02.2022 р. № 698-XII: станом на 01 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення: 01.04.2023).
9. Про господарські товариства : Закон України від 31.03.2023 р. № 1576-XII : станом на 01 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (дата звернення: 01.04.2023).
10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 31.03.2023 р. № 3773-VI : станом на 01 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> (дата звернення: 01.04.2023).
11. Про ліцензування окремих видів господарської діяльності : Закон України від 31.03.2023 р. № 222-VIII : станом на 01 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 01.04.2023).
12. Middleton, V.T.C., & Clarke, J.R. (2001). *Marketing in Travel and Tourism* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080511108>
13. Camilleri, M. A. (2017) *Travel Marketing, Tourism Economics and the Airline Product. An Introduction to Theory and Practice*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-49849-2>
14. Leslie, D. (Ed.). (2009). *Tourism Enterprises and Sustainable Development: International Perspectives on Responses to the Sustainability Agenda* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203873588>
15. Humke, M.. (2018) *Sustainable Tourism: International Cooperation for Development*. US Agency for International Development, International Institute for Tourism Studies, Washington.
16. Jennifer Stange, David Brown. *Tourism Destination Management Achieving Sustainable And Competitive Results*. US Agency for International Development, International Institute for

- Tourism Studies, Washington, 2018. URL:
https://www2.gwu.edu/~iits/Sustainable_Tourism_Online_Learning/Jen/dmoFINALCOPY.pdf
17. OECD (2022), OECD Tourism Trends and Policies 2022, OECD Publishing, Paris,
<https://doi.org/10.1787/a8dd3019-en>
 18. COVID-19 and tourism 2020: A year in review. *World Tourism Organisation*, URL :
<https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020> (date of access: 01.09.2022).
 19. Tourism industries - economic analysis. *Statistics Explained*. URL : [Tourism industries - economic analysis - Statistics Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg-8.4.1) (date of access: 09.06.2022).
 20. Enterprises and employment in tourism. *OECD*. URL : [Enterprises and employment in tourism \(oecd.org\)](https://data.oecd.org/tourism/enterprises-and-employment-in-tourism) (date of access: 09.06.2022).
 21. 10 Economic impacts of tourism + explanations + examples. *Tourism Teacher*. URL :
https://tourismteacher.com/economic-impacts-of-tourism/?utm_content=cmp-true (date of access: 10.02.2023).